

NORGES HØYESTERETT

Den 1. november 2010 avsa Høyesterett dom i

HR-2010-01851-A, (sak nr. 2010/1122), straffesak, anke over dom,

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Tormod Haugnes)

mot

A (advokat Frode Jæger Folkestad)

STEMMEGIVNING :

- (1) Dommer **Tønder**: Saken gjelder straffutmåling ved overtredelse av straffeloven § 229 første straffalternativ, jf. § 232, legemsbeskadigelse under særdeles skjerpene omstendigheter. I tillegg gjelder den overtredelse av våpenloven og straffeloven § 352 a om forbud mot å bære kniv på offentlig sted.
- (2) I straffesak mot A avsa Stavanger tingrett 18. januar 2010 dom med slik domsslutning:

”A, født 04.04.1990, dømmes for overtredelse av straffeloven § 229 første ledd første straffalternativ, jf § 232, for overtredelse av straffeloven § 352 a og for overtredelse av våpenloven § 33 første ledd første punktum jfr. § 31 første ledd jfr. forskrift av 25.06.2009 nr. 904 om skytevåpen, våpendeler og ammunisjon § 9 til en straff av fengsel i 7 – sju – måneder.

Til fradrag i straffen går 2 – to – dager for undergitt frihetsberøvelse i anledning saken.

A, født 04.04.1990, dømmes til å betale saksomkostninger med kr 3.000 – tretusen – . Beløpet forfaller til betaling innen 2 uker fra forkynnelsen av denne dom.”

- (3) A anket til lagmannsretten over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet hva angår domfellelsen for overtredelse av straffeloven § 352 a og over straffutmålingen. Anken over straffutmålingen ble henvist til behandling. Gulating lagmannsrett avsa 7. juni 2010 dom med slik domsslutning:

”I tingrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 5 – fem – måneder, hvorav 90 dager gjøres betinget med en prøvetid på 2 – to – år.”

- (4) Påtalemyndigheten har anket til Høyesterett. Anken gjelder straffutmålingen.
- (5) *Jeg er kommet til at anken fører fram.*
- (6) Legemsbeskadigelsen skjedde i X sentrum en lørdag kveld omkring midnatt. A og en kamerat hadde tidligere på kvelden vært på fest i Y, der det ble nytt en del alkohol. Han hadde denne kvelden tatt med seg en slåsshanske og en kniv. I bussen til X hadde det oppstått en episode der fornærmede måtte skille As kamerat fra en person som var i fornærmedes følge. I forbindelse med at A og kameraten gikk av bussen, viste A og fornærmede fingeren til hverandre. Ca. 20 minutter senere, i ----gata i X sentrum, fikk A øye på fornærmede. Om det videre hendelsesforløp heter det i tingrettens dom:

”Det er på det rene at tiltalte tok på seg slåsshansken og uten forvarsel sprang på fornærmede bakfra og tildelte han flere slag mot bakhodet med slåsshansken. Fornærmedes venninne, B, sto like ved da dette skjedde. Hun hoppet på ryggen på tiltalte for å få han til å slutte å slå, men mislykkes ved første forsøk fordi tiltalte skjøv henne vekk og fortsatte å slå. Ved andre forsøk lykkes det fornærmedes venninne å hindre tiltalte i å fortsette å slå. Retten må legge til grunn at fornærmede forsøkte å verge seg mot tiltaltes slag ved å bøye seg fremover og holde armene over hodet. Retten må videre legge til grunn at tiltalte traff fornærmede med 4-5 slag med slåsshansken. Tiltaltes slag påførte fornærmede et kutt i bakhodet som måtte sys senere samme natt med 4 sting.

Kort tid etter dette kom det flere dørvakter til stedet og tiltalte ble holdt på stedet til politiet ankom kort tid etter.”

- (7) Foruten overtredelse av straffeloven § 229 første straffalternativ, jf. § 232, fant tingretten at A måtte dømmes for besittelsen av slåsshansken som han benyttet, jf. våpenloven § 33 første ledd første punktum, jf. § 31 første ledd, jf. forskrift av 25. juni 2009 nr. 904 om skytevåpen, våpendeler og ammunisjon § 9.
- (8) I tillegg er A dømt for å bære kniv, jf. straffeloven § 352 a. Bestemmelsen retter seg mot den som forsettlig eller grovt uaktsomt på offentlig sted bærer kniv eller et lignende skarpt redskap, som er egnet til bruk ved legemskrenkelser.
- (9) Straffutmålingen må ta utgangspunkt i at vi står overfor en alvorlig voldshandling. Handlingen må karakteriseres som et regulært overfall på fornærmede. Voldsutøvelsen framstår som intens – det ble tildelt gjentatte slag som først ble avsluttet etter inn gripen fra andre. Slag mot hodet ved bruk av slåsshanske innebærer stor skaderisiko. Voldshandlingen kan ikke forklares med noen form for provokasjon fra fornærmedes side. At A og fornærmede viste fingeren til hverandre, kan åpenbart ikke gi noen foranledning. Det var dessuten gått 20 minutter siden hendelsen i bussen. Det setter også sitt preg på handlingen at A brakte med seg slåsshansken, som er et farlig våpen, på fest og deretter til X sentrum, på et tidspunkt da det var mye folk ute.

- (10) Jeg ser også overtredelsen av straffeloven § 352 a som alvorlig. Kniven som A hadde på seg, men som han ikke benyttet under legemsbeskadigelsen, er beskrevet som 30 cm lang med et blad på 17 centimeter. Spissen på 8 cm har dobbel egg og med "sagblad" på begge sider av eggen. Jeg er enig med tingretten i at en slik utforming neppe er gjort for annet formål enn å kunne volde størst mulig skade.
- (11) Forbudet mot bæring av kniv skal bidra til å forebygge de verste voldsforbrytelser, blant annet ved å hindre at folk tar med seg kniv og bruker den impulsivt i forbindelse med uoverensstemmelser og lignende situasjoner, jf. Ot.prp. nr. 79 (1992–93) side 28 og Innst. O. nr. 113 (1992–92) side 6. Strafferammen for overtredelse av straffeloven § 352 a har vært endret flere ganger. Da bestemmelsen ble gitt i 1993, var straffen bot eller fengsel i inntil tre måneder. Den øvre strafferammen ble så forhøyet til seks måneder i 2002. Om straffskjerpelsen heter det i Ot.prp. nr. 58 (2001–2002) side 24:
- "Departementet understreker at den nåværende strafferammen ikke lenger reflekterer alvoret i problemet det er tale om. Særlig bruken av kniver og liknende redskaper i forbindelse med voldskriminalitet er i dag et alvorlig samfunnsproblem."**
- (12) I den nye straffeloven 2005 er bestemmelsen videreført i § 189, som også viderefører våpenloven § 27 b andre og tredje ledd, jf. § 33 henholdsvis andre og første punktum om bæring av skytevåpen på offentlig sted. Strafferammen er her satt til bot eller fengsel i ett år. Denne gradvise hevingen av strafferammen er et klart signal fra lovgiver om strengere reaksjon for overtredelse av forbudet.
- (13) Straffenivået for overtredelse av straffeloven § 229 første straffalternativ er omtalt i Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) side 179 flg., som blant annet gjelder slutføring av spesiell del i straffeloven 20. mai 2005 nr. 28. Som påpekt i proposisjonen, viser høyesterettspraksis at det har skjedd en ganske betydelig skjerping av straffenivået for overtredelse av bestemmelsen. Normalstraffen – uten tillegg for overtredelse av straffeloven § 232 – er angitt til i dag å være en straff av fengsel i 90 til 120 dager, noe jeg er enig i.
- (14) I proposisjonen side 182–183 varsles en ytterligere skjerping, idet det uttales at straffenivået ved overtredelse av den tilsvarende bestemmelsen i den nye straffeloven, som er § 273, i utgangspunktet ikke bør ligge under fengsel i fem måneder. Paragraf 273 i straffeloven 2005 ble vedtatt ved lov 19. juni 2009 nr. 74. Hendelsen i vår sak fant sted etter dette, nemlig 30. august 2009. Siden ikrafttreden av lovvedtaket ikke var forventet å skje før tidligst 1. januar 2012, skal effekten av straffskjerpingen for overtredelser som finner sted etter juni 2009, skje gradvis. Dette er slått fast av Høyesterett i storkammerdom Rt. 2009 side 1412 avsnitt 40. Nå er straffskjerpingen som § 273 i straffeloven 2005 representerer, likevel gjennomført ved endring av § 229 i gjeldende straffelov. Dette skjedde ved lov om endring i straffeloven 1902 mv. 25. juni 2010 nr. 46. Lovendringen ble gitt umiddelbar virkning. For overtredelser som har skjedd i perioden mellom 19. juni 2009 og 25. juni 2010 får dette ingen annen betydning enn at den gradvise opptrappingen til det nye straffenivået må skje raskere. Siden hendelsen i vår sak skjedde så pass nært opp til juni 2009, vil effekten av straffskjerpingen bare i begrenset grad kunne få betydning.
- (15) For ordens skyld nevner jeg at det kan være spørsmål om den straffbare handling i vår sak vil falle inn under § 274 om grov kroppsskade i straffeloven 2005, idet denne

bestemmelsen i bokstav a og f henholdsvis framhever at kroppsskaden ”har skjedd uten foranledning og har karakter av overfall”, og at den ”er forøvd ved bruk av kniv eller annet særlig farlig redskap”.

- (16) Jeg er kommet til at overtredelsen av straffeloven § 229 første straffalternativ, under hensyntaken til at legemsbeskadigelsen skjedde under særdeles skjerpene omstendigheter ved bruk av særlig farlig redskap, jf. § 232, som utgangspunkt bør settes til fengsel i fem måneder. Jeg finner imidlertid at overtredelsene av våpenloven og straffeloven § 352 a i dette tilfellet må gi en følbare virkning på utmålingen. I tillegg kommer som skjerpene moment at A i 2006 fikk påtaleunntakelse for overtredelse av straffeloven § 228 første ledd. Han er dessuten siden 2006 bøtelagt for overtredelser av straffeloven § 326 nr. 2, § 317 første ledd og § 350 første ledd. Samlet sett tilsier dette at straffen som utgangspunkt settes til fengsel i seks måneder.
- (17) Forsvarer har anført at A bør ilegges samfunnsstraff, prinsipielt i sin helhet, subsidiært i kombinasjon med en kortvarig fengselsstraff. Det er vist til hans vanskelige oppvekst, hans unge alder, at han er i stabil jobb, at han har skiftet miljø, og at han har endret sitt forhold til bruk av alkohol og rusmidler.
- (18) Den klare hovedregel ved legemsbeskadigelse er at straffen settes til ubetinget fengsel, og at det skal ekstraordinære grunner til for å gi dom på samfunnsstraff, jf. Rt. 2004 side 1016 avsnitt 8, Rt. 2006 side 1298 avsnitt 10 og Rt. 2006 side 1447 avsnitt 14. Som det påpekes i sistnevnte dom, vil terskelen for å gi dom på samfunnsstraff ytterligere høynes hvor straffeloven § 232 får anvendelse.
- (19) A var på gjerningstidspunktet 19 år og 4 måneder gammel. Som påpekt i Rt. 2004 side 1016 avsnitt 11 er dette ”en alder som gjør at han i alle fall må ta det fulle ansvaret”. Som påpekt samme sted kan heller ikke en vanskelig oppvekst gi grunnlag for samfunnsstraff ved handlinger som her. Jeg er enig med forsvarer i at A etter hendelsen har vist klare positive trekk ved sin livsførsel. Selv om det ikke er utelukket at det også ved denne type gatevold vil kunne reageres med samfunnsstraff, foreligger det etter min mening ikke slike ekstraordinære forhold i vår sak at dette vil være på sin plass. Jeg kan heller ikke se at det er grunnlag for å gjøre noen del av straffen betinget.
- (20) Som nevnt, var det et vitne til stede under hendelsen, og A ble umiddelbart etterpå tatt hånd om av noen dørvakter i området inntil politiet kom til kort tid deretter. På denne bakgrunn kan jeg ikke se at tilståelsen for overtredelsen av straffeloven § 229 og våpenloven har hatt noen særlig betydning for gjennomføring av saken, og at det kan gjøres nevneverdig fradrag i straffen som følge av denne.
- (21) Jeg er etter dette blitt stående ved at straffen bør settes til fengsel i seks måneder.
- (22) Jeg stemmer for denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 6 – seks – måneder, som i sin helhet gjøres ubetinget.

- (23) Dommer **Bårdsen:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (24) Dommer **Normann:** Likeså.
- (25) Dommer **Matheson:** Likeså.
- (26) Dommer **Matningsdal:** Likeså.
- (27) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 6 – seks – måneder, som i sin helhet gjøres ubetinget.

Riktig utskrift bekrefte: